

כמה גדול כוחה של הודאה להשי"ת, וכמה הקב"ה משתוקק לכך!!!

« בזמן שנראה חשוך, ישנו השגחה יותר צמודה!! »

כתוב בפרשה וישא משלו ויאמר נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר שְׁתֵּם הָעֵין, נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים וגו' במדבר (כד, ד), וביאר הרה"ק מרוזין זי"ע, כי הנה ד' מדרגות יש בשמות האדם. אדם, אנוש, גבר, איש. החשוב שבכולם 'אדם' (ליקוט חדש בריאת עולם והאדם, כ"ז), ולעומת זה, 'גבר' הוא דרגה הנחותה ביותר. וזהו פירושו של המקרא נאם הגבר, מי שהוא בבחינת 'גבר' המורה על דרגא נחותא, הוא אומר שְׁתֵּם הָעֵין שהקב"ה העלים עיניו ממנו. אבל נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה, אדם אשר רואה ומתבונן בדרכי מעלה יודע הוא אל נכון שכל כמה שהוא נופל ובטוח שמצבו נואש, אזי יותר מכל פעם וגלוי עינים, בזמנים אלו לא רק שאין השי"ת מסתתר ממנו אלא עוד מוסיף להשגיח עליו בהשגחה יתירה בחסד וברחמים.

ואדרבה כגודל החשיכה כן גודל האורה, ויאמין שתחת החשוך יש אור גדול עד מאוד שיתגלה אליו בקרוב ממש, וכפי שביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע (ויחי תר"צ) את דברי המדרש (ספרי במדבר פיסקא ק"ב), "ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר, מצינו שאומרים מקצת שבחו בפניו של מי שאמר והיה העולם, שנאמר אמרו לאלקים מה נורא מעשיך (תהלים סו, א), ואילו שלא בפניו אומרים כל שבחים, שנאמר הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו (תהלים קז, א). אם אומרים מקצת שבחו של מי שאמר והיה העולם, קל וחומר לבשר ודם". ולכאורה אינו מובן כלל, מה שייך כלפי שמיא 'שלא בפניו', הרי מלא כל הארץ כבודו (ישעיהו ו, ג).

אלא כוונת המדרש באומרו 'שלא בפניו' הוא בהתייחס להרגשתו של האדם, והיינו, בעת אשר נראה לו שהקב"ה נמצא בפניו, כלומר בהנהגת חסד ורחמים, והוא רואה את חסד ה' עמו על כל צעד ושעל, זה אינו כי אם מקצת שבחו, כי כל שבחו של אדם כשהוא שלא בפניו, היינו שנדמה לו שהסתיר הבורא פניו מהביט עליו, והוא מתחזק לראות את ה' בכל מצב, דייקא אז הוא כל שבחו, התחזקות זו היא עיקר חשיבותו של אדם.

« ע"י התחזקות באמונה הקב"ה מסיר את כל היסורים והדוחק!! »

ולא עוד, אלא שעל ידי התחזקות באמונה שלימה יעביר מעליו הקב"ה את כל הצער וייסורי הגוף והנפש, צא ולמד מדברי קדשו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארא זי"ע (וזהו חי בפרשת וראא ד"ה בטחו) שכ' בדברים חוצבים להבות אש בזה"ל: "...דבעי בר נש להתחזק עצמו הרבה, אע"פ שרואה כמה התרחקות וכמה הסתרות, וכמה יסורין ודוחק וחלישות דעת יסובבו אותו, יחזק עצמו ויאמץ לבבו וידע בידיעה, שאין שום מציאות בלתי השי". ושם אתו עמו אלופו של עולם, אע"פ שאינו מרגיש ולבו מטומטם כאבן בעצבות וצער, ביה ישוה בטחוניה ותוקפיה בשמא קדישא אקיים בעלמא, תאמינו לי אחיי, כי אם לאו זה הידיעה שבכל תנועה אלופו של עולם והשגחתו יברך על כל פרטיות ועל כל תנועה, כבר ימים רבים הייתי אבד מן העולם אשר עברו עלי מן הדוחק ועוני וטליטול וצער וגלות, חירופין וגידופין, ואחרון הכביד חלישות דעת, וה' עזרתי לי שאינינו מרגיש מזה, כי ידעתי שבכל תנועה אלופו של עולם והארות אור

עליון מטריד אותי ומחיה אותי שלא ארגיש כלל לא מהם ולא מהמונם, ובוזה אשוי תוקפיה בשמא קדישא וכו', וכשאדם מאמין באמת שאין שום מציאות בלתי השי"ת, אזי אלו ד"ל אתוון (-אותיות ד"ל, שהם שם של גבורה) נעשין חסד גמור, ואין צריך לזעקה ולתפלה, אלא ע"י בטחון ואמונה מיד הם חסד ה', ואינן מרגישים שום צער ויסורין כלל וכו", עכלה"ק.

וכמו שכתוב בספר **לקוטי הלכות** (פריקה וטעינה הלכה ב) כי באמת אם היו הכל שומעים בקול הצדיקים להאמין תמיד בה' יתברך שהכל לטובה וליתן שבח והודיה מיד לה' יתברך בין בטוב ובין ברע, בודאי היו מתבטלים כל הצרות וכל הגליות לגמרי וכבר היתה גאולה שלמה.

ועד"ז מפרש הרבינו יונה (בשערי תשובה שער ד אות יב), וז"ל: "...ואם תמצא את החוטא תלאה ותקרה אותו צרה, ויצדיק עליו את הדין ויקבל המוסר באהבה, ויהיה לו זה למגן מן היסורין הרבים הראויין לבא עליו, כמו שנאמר כי חמת אדם תודף, שארית חמת תחגר (תהלים עו, יא), פירושו, כאשר צער האדם יודה אותך, כלומר שיודה אותך האדם בעת צערו, מלשון לו שקול ישקל פְעֵשִׁי (איוב ו, ב), שענינו הצער, שארית חמת שהיו מפותחות לבא על האדם, כענין אל יתהלל חגר כמפתח (מלכים א' כ, יא), תחגר ותעכב אותם ולא תביאם עליו. וזה דרך משל למפתח החרב ומשיב אותה אל נדנה, ונאמר אודף ה' כי אגפת בי ישב אפך ותנחמני (ישעיהו יב, א), פירושו, אודף על מוסרך, וקבלתיו באהבה, ובעבור זה שאודך על שאנפת בי, ישב אפך ותנחמני."

"וכן בענין ההודאה על הטובה, נאמר אודף לעולם כי עשית ואקנה שמך כי טוב נגד חסידיך (תהלים נב, יא), פירושו, אודף על הטובה שעשיתי עמדי, ובעבור זה אקנה להתמדת טובתך, ונאמר כוס ישועות אשא וגבשם אקרא (שם קטו, ג), צרה וגיון אמצא. וגבשם אקרא (תהלים קטו, ג-ד). ואמרו רז"ל (מדרש תהלים ג), בענין מה שכתוב מְזוֹמֵר לְדוֹד בְּבָרְחוֹ (תהלים ג, א), שְׁמָחָה לְצַדִּיק עֲשׂוֹת מְשֻׁפֵּט (משלי כא, טו), מדתן של צדיקים פורעים חובם ומזמרים להקדוש ברוך הוא. משל לבעל הבית שהיה לו אריס, והיה אותו אריס חייב לו, עשה אותו אריס את הגורן וצברה ועשאה כרי, נטל בעל בית את הכרי ונכנס האריס ריקן לביתו והיה שמח שהיה נכנס ריקן, אמרו לו, יצאת מגרונוך וידיך על ראשך ואתה שמח, אמר להם אף על פי כן השטר ממורק, פרעתי את חובי". עכ"ל.

וכן איתא בספר **שפת אמת** (הרה"ק משולם שרגא פיבוש מברעזאן זי"ע, פרשת תצוה), וז"ל: "זוה על פי ששמעתי מפי אדמו"ר קודש הקדשים מו"ה אברהם דוד זללה"ה אב"ד דק"ק ביטשאטש, על פסוק כי חמת אדם תודף, שארית חמת תחגר (תהלים עו, יא), על פי מה שכתב הרמב"ם ז"ל, שמתוך הודאות קטנות בא לידי הודאות גדולות. ואמר פירושו, שאם הקב"ה שולח לאדם איזה יסורים ח"ו, לא יקשה לו כלל, רק יקבלם באהבה וישבח לו יתברך על שלא שלח עליו יותר יסורים קשים, וידע בעצמו שלפי חטאיו ראוי לו יותר, רק שהקב"ה מתנהג ברחמים ובחסידות עם בריותיו ואינו משלם אפילו אחד מאלף מן הראוי לו, וזה יהיה הודאות קטנות. וכשיעשה כן אז הקב"ה יסלק ממנו כל היסורים ויבא לידי הודאות גדולות, והיינו שאז ישב אותו על שהגדיל חסדו עמו וסר ממנו כל היסורים."

« מהו השכר למי שמודה לה' על הכל?!

כתוב בתורה אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן (ויקרא ז, יב), לכאורה תיבות 'והקריב על זבח התודה' נראות מיותרות. בספר **אוצרות התורה** (פרשת צו) הביא תירוץ של החיד"א, וזת"ד: "דוד המלך ע"ה כתב בספר תהילים, כי חמת אדם תודה, שארית חמת תהגור (תהלים עו, יא), אמרו חז"ל, כאשר מודה על נס שנעשה לו, בשכר זו ניצול מרעות אחרות. וזהו כי חמת אדם תודה, כאשר תהיה חמה על האדם, ומודה על הצלתו, אז שארית חמת תהגור, אם נשארו עליו גזירות אחרות תהגור תעכב אותם.

בזוה מפרש, אם על תודה יקריבנו, אם מביא קרבן על נס ומודה לה' על ניסו, יזכה והקריב על זבח התודה, שיקריב עוד קרבן, והוא יהיה זבח לשארית החמות, עכ"ד החיד"א.

בזה מתבאר מה שאמרו חז"ל (מדרש שח"ט פרק ק), שקרבן תודה אינו בטל לעולם, שכיוון שמתחיל להודות זוכה להודות עוד, וחוזר חלילה, לעולם אודך, ולכן אינו בטל לעולם.

הכף החיים (בסימן רפא סק"ח) כתב "קבלה מרבי יהודה החסיד, ששבח 'נשמת כל חי', מסוגל על כל צרה שלא תבוא שיקבל האדם עצמו כאשר יהיה ניצול מהצרה, יאמר נשמת כל חי בתודה וקול בפני עשרה ובו נושעו רבים", עכ"ד הכף החיים.

וטעם הדבר כפי שמבואר לעיל שהודאה לה' מביאה לניסים, וכאשר האדם מקבל על עצמו להודות לה' בשכר זה יינצל מהרעות, וייעשה לו נס ופלא.

וראה בתורה יבקשו מפיהו (עמ' 257), סיפר הגאון הגדול רבי ישראל זאב גוטסמן זצ"ל, שכשהגיע זמנו להתייצב לצבא הפולני, חשש מאד. ונכנס לרבינו הגר"ש שקאפ זצוק"ל, ר"י גראדנא, ליטול ברכתו ולהתייעץ עמו מה לעשות מלבד כל ההשתדלויות שכבר עשה. ור' שמעון יעץ לי לומר תפלת נשמת בכונה, ובזה להנצל, וכך הוה. ומאז הוא ממליץ בכל עת צרה לומר נשמת.

ובספר המאורות הגדולים (עמ' שי"ח), מספר על **החפץ חיים**, שהיה רגיל על משכבו בלילות, להודות לה' על הטובות שגמל אתו, והיה הולך ומונה את כל פרטי חסדיו שהטיב עמו במשך כל ימי חייו שעזר לו ביתמותו, שסייע בידו ללמוד תורה ולחבר ספרים, שנתן לו חתנים טובים וכו'.

כמו"כ סיפר הגר"י אברמסקי זצ"ל, שבימי צעירותו, נזדמן לו ללון בעיר אחת באיזה מלון, והנה בבקר השכם, הופתע לשמוע דרך הקיר מהחדר שבשכנותו, קול יהודי האומר תפלת נשמת במתיקות רבה ומתרגם באידיש מלה במלה את כל ההודאות והתשבחות בהתלהבות גדולה ובבכיות עד שהזדעזע כולו. למחרת נודע לו שבחדר הלז התאכסן החפץ חיים, והוא נהג כדרכו בלילות להביע הודאות לפני ה'.

ובספר מרבה חיים מביא מהגר"ח ברים זצ"ל, שהיה מורה למזכירים את עצמם לישועה, שיאמרו נשמת, ואמר שזה ענין פלאי ומועיל מאד.

וכתב הרמב"ם (בהלכות ברכות י, כו), "לעולם יצעק האדם על העתיד לבא ויבקש רחמים, ויתן הודיה על מה שעבר ויודה וישבח כפי כוחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח", עכ"ל.

וראה בתנא דבי אליהו (זוטא פרק ו): "אל הקב"ה למשה, משה אין אתה יוכל לעמוד על כל מדותי, אלא הריני מודיעך מקצת מדותי, כשאני רואה בני אדם, אעפ"י שאין בהם תהלה ושבח של תורה ומעש"ט לא במעשה ידיהן ולא במעשה אבותיהן אלא רק בשביל שהן עומדין ומודין ומברכין ומשבחין ומרביין תחנונים לפני, אני נזקק להם וכופל להם מזונותיהן, שנא' פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם (תהלים קב, יח).

"וזה כי חמת אדם תודה, היינו אפילו שיהיה מקום להיצר הרע לאמר לאדם שיהיה בחימה על שהקב"ה, על ששלח לו יסורים, כדרך היצר לומר לאדם מה חטאת שיהיה לך יסורים. ואם הוא אינו עושה כן, אלא תודה כנ"ל, על שלא שלח יסורים חריפים, וזה הוא הודאות קטנות. אז הקב"ה מזכה שיהיה שארית חמת תהגור, כדי שיבא להודאות גדולות כנ"ל, עד כאן שמעתי."

"**ובזה** יש לפרש הכתוב מן המצר קראתי יי' ענני במרחב יי' (שם קיח, ה), כנודע (פע"ח שער הזמירות פרק ה), שמן ה' עלאה דינין מתערין (-המצר אותיות ה' מצר), והיינו אפילו שאני במצר וביסורין, אפילו הכי קראתי אותו בבחינת יי', שהוא רק שממנה דינין מתערין, אבל היא באמת רחמים, כי לפי מעשי היה ראוי ליותר, וזה הודאות קטנות. ואז מזכה אותי לבוא להודאות גדולות וענני במרחב יי', כמו שכתוב בספרים שם י"ה נתרחב ונעשה כל השם הוי"ה כשלימות וכולו רחמים גמורים, (עיין מענין זה בפע"ח שער השופר פרק א'), עכ"ל.

« היאך אפשר לומר שירה במצבי דחק!?! »

אולם כאן נשאלת השאלה, היאך יכול בן אדם שמסובב בצרות גדולות ואינו רואה שום פתח מילוט לצאת מהצרה, לומר שירה להקב"ה, מאיפה לוקחים את הכוחות לזה.

עיי דברים כדרבנות בספה"ק שפת אמת שמביא בשם ז' (החידושי הרי"ם) לפרש את פרשת המתאוננים של דור המדבר, וכ"כ ששם: "פרש"י שאמרו כמה לבטנו בדרך וכו'. אמר אמו"ז ז"ל כי כל החטא הי' מה שלא האמינו כי הוא רק לטובה וחשבו שלרעתם הוא. והנה רש"י כתב שהקב"ה נתכוין לטובה שיבואו מהר לארץ ישראל. וקשה, שהי' יכול להולכים בדרך נייחא, כי היפלא מה' דבר. אך אי' כי ארץ ישראל זוכין ע"י יסורים (ברכות ה), לכן היו מ' שנה במדבר, אכן היו מקבלין זה המהירות באהבה, אף שהי' קשה להם ולטורח, הי' זה מספיק לנחול הארץ ע"י אלה היסורים, וזה הי' הנסיון, עכ"ד ז"ל."

ומוסיף על זה ה'שפת אמת': "וכן נראה, כי באמת הקב"ה משבח אותם לקתף אחריו במדבר (ירמיהו ב, ב) וכ' בתורה לשבח ויש אשר יהי' הענין ימים וכו', אי' קבלו גזירת מלך (-של טורח הדרך), רק כל החטא הי' מה שחשבו שהוא לרעתם וזהו 'כמתאוננים רע', דכתיב משכני אחריו נרוצה, היינו להיות נמשך אחריו ברצון ואהבה, אפילו שהדרך הוא בטורח ומשא, מ"מ מרוב התשוקה לעשות רצונו ית' צריך להיות בטל כל הרצונות של האדם, כענין שאמרו בטל רצונך מפני רצונו, להיות כל רצון האדם בטל בששים ומאה לרוב התלהבות התשוקה לעשות רצונו יתב"ש, וכו", עכ"ל.

ובאמת, הרי מבואר בשל"ה הק', שהקב"ה תובע מהאדם שיודה לו, והיינו שיכירו בטובו הגדול, גם כשנראה לו הפוך. ושכל הצרות שבאים על האדם, זה מחמת שהאדם לא השכיל להודות לפני שבא עליו את הצרה. וכמו שביאר את הפסוק (תורה אור) עה"פ ונאם הגב'ר שתם העין, נפל וגלוי עינים (במדבר כד, ג-ד) מבאר בזה"ל: "דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה הישראלית, כי בנים הם לה', ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשות וגלות ישראל לבין האומות הכל הוא לטובתם, כאשר ייסר איש בנו להעמידו על דרך טוב. נמצא שאם הם מעמידים עצמם על דרך טוב, כבר אין צורך לייסר אותם."

ובזה מבאר את המילים נאם הגב'ר, פירוש, בעת אשר מזלו של האדם גובר לטוב והוא מצליח בכל דרכיו, אינו זוכר כי ה' הוא המיטיב לו, והרי הוא שתם העין, שנסתמו עיניו מלראות שכל הטובה והברכה מאת ה' הייתה זאת. רק כשנפל בעת נפילתו, אז וגלוי עינים, נזכר שיש בורא ומנהיג לבירה, מדוע לא זכר את ה' ברוב הטובה שהיה לו, שאז לא היה נצרך לבוא לידי הנפילה.